

# **KORISNIČKA UPUTA**

**uz Direktivu 2005/36/EZ**

**Sve što trebate znati o priznavanju  
stručnih kvalifikacija**

**66 PITANJA**

**66 ODGOVORA**

**Ovaj dokument je samo za informativne svrhe. Europska komisija i njezini zaposlenici ne mogu se smatrati odgovornima na bilo koji način za njezin sadržaj.**

<b>UVOD.....</b>	<b>5</b>
PRAVA GRAĐANA U EUROPI .....	5
KAKO KORISTITI OVU UPUTU? .....	5
GDJE MOŽETE DOBITI DALJNJE INFORMACIJE.....	6
<b>I. MOŽETE LI KORISTITI PREDNOSTI KOJE NUDI DIREKTIVA 2005/36/EZ?.....</b>	<b>6</b>
1) Želite li raditi ili studirati u drugoj državi članici? .....	6
2) Kojom profesijom želite se baviti?.....	7
3) Čije državljanstvo imate? .....	7
4) Možete li koristiti prednosti koje nudi Direktiva ako ste državljanin treće zemlje?....	7
5) U kojoj zemlji želite da se prizna Vaša stručna kvalifikacija? .....	8
6) U kojoj ste zemlji stekli svoju stručnu kvalifikaciju? .....	9
7) Kako znate jeste li stekli kvalifikaciju u državi članici ili u trećoj zemlji?.....	9
8) Primjenjuje li se Direktiva na tečajeve na daljinu ili studij u ustanovi s franšizom?.	10
9) Je li profesija kojom se želite baviti u drugoj državi članici regulirana u toj državi članici (državi članici domaćinu)?.....	10
10) Što se događa ako profesija kojom se želite baviti nije regulirana u državi članici domaćinu? .....	11
11) Je li regulirana profesija kojom se želite baviti ista ona za koju ste kvalificirani?....	11
12) Je li profesija kojom se želite baviti ili izobrazba za tu profesiju regulirana u Vašoj državi članici podrijetla?.....	12
<b>II. KOJA SU PRAVILA DIREKTIVE 2005/36/EZ PRIMJENJIVA U VAŠEM SLUČAJU? .....</b>	<b>12</b>
13) Želite li se baviti profesionalnom djelatnošću privremeno u drugoj državi članici ili se želite ondje trajno poslovno nastaniti? .....	12
<b>A. PRIVREMENO PRUŽANJE USLUGA.....</b>	<b>13</b>
<b>A.1 Opća pravila .....</b>	<b>13</b>
14) Koje uvjete morate ispunjavati da biste koristili slobodu pružanja usluga?.....	13
15) Što znači imati poslovni nastan? .....	14
16) Morate li predati izjavu?.....	14
17) Kako znate kojem tijelu trebate predati Vašu izjavu?.....	15
18) Koje informacije treba obuhvatiti izjavom? .....	15
19) Koje informacije Vas se ne može tražiti da dostavite? .....	15
20) Koje dokumente se može tražiti da priložite uz svoju izjavu? .....	15
21) Može li nadležno tijelo države članice domaćina tražiti od Vas da podastrete originalne dokumente ili ovjerene kopije tih dokumenata?.....	16
22) Moraju li svi dokumenti biti prevedeni i moraju li prijevodi biti ovjereni? .....	17
<b>A.2 Opći postupak.....</b>	<b>17</b>
23) Nakon što predate izjavu, kad možete početi raditi?.....	17
<b>A.3 Izuzeće koje se primjenjuje ako Vaša profesija uključuje potencijalnu prijetnju javnom zdravlju ili sigurnosti .....</b>	<b>17</b>
24) Vrijedi li odgovor na pitanje 23 kod svih tih scenarija?.....	17
25) Koje obuhvaćene struke uključuju potencijalni rizik za javno zdravlje ili sigurnost? .....	17
26) Utječe li to na sektorske profesije? .....	18

27)	Jesu li provjere sustavne? .....	18
28)	Ako se Vaše kvalifikacije provjeravaju, morate li dati dodatne informacije i dokumentaciju? .....	18
29)	Kakvu odluku može donijeti nadležno tijelo? .....	19
30)	Koje dodatne mjere može nadležno tijelo zahtijevati da poduzmete i u kojim okolnostima? .....	19
31)	U kojem roku nadležno tijelo treba donijeti odluku? .....	20
32)	Što se događa ako nadležno tijelo ne odgovori unutar zadanog roka?.....	20
<b>A.4 Pravila .....</b>		<b>20</b>
33)	Kojih pravila se morate pridržavati dok obavljate svoju djelatnost? .....	20
34)	Kojih pravila ste oslobođeni?.....	20
<b>B. POSLOVNI NASTAN.....</b>		<b>21</b>
<b>B.1 Zajedničke točke svim strukama .....</b>		<b>21</b>
35)	Kako saznati gdje trebate predati svoj zahtjev za priznavanje?.....	21
36)	Koje dokumente može tražiti nadležno tijelo države članice u kojoj želite raditi da predate? .....	21
36. a.	<i>Dokumenti koji se odnose na sve struke.....</i>	21
36. b.	<i>Dokumenti isključivo za sektorske profesije.....</i>	22
36. c.	<i>Dokumenti isključivo za struke iz područja trgovine, industrije ili poduzetništva.....</i>	23
36. d.	<i>Dokumenti isključivo za struke iz općeg sustava.....</i>	23
37)	Možete li samoinicijativno dostaviti dodatne dokumente i je li to poželjno? .....	23
38)	Može li nadležno tijelo države članice domaćina tražiti od Vas da predate originalne dokumente ili ovjerene kopije tih dokumenata? .....	24
39)	Morate li predati prijevode svih dokumenata?.....	24
40)	U kojem roku treba biti obrađen Vaš zahtjev za priznavanje? .....	24
41)	Koja su Vaša prava ako Vam bude priznata kvalifikacija? .....	25
<b>B. 2 Sektorske profesije.....</b>		<b>25</b>
42)	Kako se provjerava Vaš zahtjev? .....	25
43)	Koje uvjete morate ispunjavati da dobijete automatsko priznavanje? .....	25
44)	Imate li pravo na automatsko priznavanje ako ste stekli svoju kvalifikaciju prije nego je Vaša zemlja postala članica Europske unije?.....	27
45)	Koji postupak priznavanja se primjenjuje ako ne možete steći automatsko priznavanje? .....	28
<b>B.3 Struke iz trgovine, industrije ili poduzetništva .....</b>		<b>28</b>
46)	Kako se procjenjuje Vaš zahtjev? .....	28
47)	Koje uvjete morate ispunjavati da možete koristiti automatsko priznavanje?.....	28
48)	Koji postupak se primjenjuje ako ne možete steći automatsko priznavanje?.....	29
<b>B.4 Struke obuhvaćene općim sustavom.....</b>		<b>29</b>
49)	Kako se procjenjuje Vaš zahtjev? .....	29
50)	Kakvu odluku može donijeti nadležno tijelo? .....	30
51)	Što još može nadležno tijelo tražiti od Vas da učinite?.....	31
52)	Ako ste obvezni završiti adaptacijsko stažiranje ili se podvrgnuti provjeri sposobnosti, bira li tijelo između tih opcija?.....	31
53)	Kako se možete pripremiti za provjeru sposobnosti ili adaptacijsko stažiranje?.....	32
54)	Morate li sami organizirati adaptacijsko stažiranje?.....	32

55)	Što uključuje pripravnštvo za prilagodbu? .....	32
56)	Možete li dobivati plaću tijekom adaptacijskog stažiranja? .....	32
57)	Što uključuje provjera sposobnosti? .....	32
58)	Koliko provjera sposobnosti treba biti organizirano godišnje? .....	33
59)	Možete li ići na provjeru sposobnosti više puta? .....	33
60)	U kojem roku nadležno tijelo treba donijeti odluku nakon provjere sposobnosti ili pripravnštva radi prilagodbe? .....	33
<b>III. TROŠKOVI</b> .....		<b>33</b>
61)	Može li se tražiti od Vas da sudjelujete u troškovima obrade Vašeg zahtjeva? .....	33
62)	Može li se tražiti od Vas da financijski sudjelujete u troškovima provjere sposobnosti ili adaptacijskog stažiranja? .....	33
<b>IV. ŽALBA</b> .....		<b>33</b>
63)	Koja su Vaša prava vezano za podnošenje sudske žalbe? .....	33
<b>V. JEZIČNI UVJETI</b> .....		<b>34</b>
64)	Može li se zahtijevati da znate jezik države članice domaćina? .....	34
65)	Može li sustavno biti nametnuta jezična provjera? .....	34
<b>VI. KOME SE OBRATITI U SLUČAJU PROBLEMA</b> .....		<b>35</b>
66)	Tko Vam može pomoći na nacionalnoj razini? .....	35

## UVOD

### PRAVA GRAĐANA U EUROPI

Pravo građana da se bave gospodarskim djelatnostima u drugoj državi članici temeljno je pravo koje je ugrađeno u Ugovor o osnivanju Europske zajednice. Međutim, unutar ograničenja postavljenih pravilima unutarnjeg tržišta, svaka država članica ima slobodu zakonski uvjetovati pristup određenoj profesiji posjedovanjem određene stručne kvalifikacije, a to je obično stručna kvalifikacija koja se izdaje na njezinom nacionalnom teritoriju. To je prepreka slobodnom kretanju stručnjaka u Europskoj uniji ukoliko oni koji su kvalificirani da se bave istom profesijom u drugoj državi članici imaju drugačiju stručnu kvalifikaciju, tj. kvalifikaciju stečenu u vlastitoj državi članici.

Sukladno tome, europske institucije utvrdile su pravila da olakšaju uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija između država članica. To je svrha Direktive 2005/36/EZ od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija. Iako ovo može olakšati priznavanje, u praksi ne postoji jedinstveno rješenje za priznavanje stručnih kvalifikacija unutar Europske unije.

Direktivu 2005/36/EZ možete naći na sljedećoj web adresi:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:0142:EN:PDF>

Ova Direktiva bila je popraćena kodeksom ponašanja koji je odobrila skupina koordinatora za Direktivu 2005/36/EZ (sastavljena od predstavnika iz država članica). Ovaj kodeks objašnjava dobre i loše primjere nacionalnih administrativnih praksi vezanih za priznavanje stručnih kvalifikacija. Ovaj kodeks možete pronaći na sljedećoj adresi:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/future\\_en.htm#docs](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/future_en.htm#docs)

### KAKO KORISTITI OVU UPUTU?

Svrha ove upute je jednostavnim formatom pitanja i odgovora objasniti Vam Vaša prava kada želite da Vaša stručna kvalifikacija bude priznata u drugoj državi članici. Primjenjujući sljedeću strukturu odgovoreno je na 66 pitanja.

Prvo trebate provjeriti primjenjuju li se pravila iz Direktive 2005/36/EZ u Vašem slučaju. Da biste to učinili, vidite pitanja i odgovore iz **točke I.** ove upute.

Ako ste obuhvaćeni pravilima Direktive, trebate se zapitati želite li se baviti svojim zanimanjem u drugoj državi članici privremeno ili trajno tako što ćete se preseliti u drugu državu članicu (**vidi pitanje 13.**). Zapravo, pravila iz Direktive nisu ista u oba slučaja. Ako se želite privremeno baviti svojim zanimanjem u drugoj državi članici, vidite **točku II.A** ove upute. Ako se želite trajno nastaniti na teritoriju druge države članice, vidite **točku II.B** ove upute.

Bitno je shvatiti da se pravila Direktive razlikuju ovisno o konkretnoj struci. Postoje tri glavne kategorije profesija koje podliježu drugačijim pravilima, a to su:

- profesije za koje su minimalni uvjeti osposobljavanja usklađeni na europskoj razini: liječnik, medicinska sestra za djelatnost opće zdravstvene njege, doktor dentalne medicine, veterinar, primalja, ljekarnik i arhitekt. Te profesije nazvane su u ovoj uputi 'sektorske profesije';

- profesije iz područja trgovine, industrije ili poduzetništva navedene u Prilogu IV. Direktive 2005/36/EZ;

- sve druge profesije koje su u ovoj uputi nazvane 'profesije iz općeg sustava'.

Zato je nužno provjeriti koja pravila vrijede za profesiju za koju ste kvalificirani i kojom se želite baviti u drugoj državi članici. Ta različita pravila objašnjena su u **točki II.** ove upute.

I na kraju, informacije o praktičnim pitanjima kao što su troškovi, žalbe, jezične vještine i kome se obratiti ako imate problema možete naći u točkama **III., IV., V. odnosno VI.**

## **GDJE MOŽETE DOBITI DALJNJE INFORMACIJE?**

- 1) Općenito govoreni, možete naći daljnje informacije (dostupne na engleskom, francuskom i njemačkom) o Direktivi 2005/36/EZ na web stranici Europske komisije na sljedećoj adresi: [http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm)
- 2) Države članice obvezne su pridržavati se Direktive 2005/36/EZ. Moraju ju transponirati u svoje nacionalno zakonodavstvo. Međutim, ova uputa ne daje informacije o nacionalnim pravilima čija je svrha transponiranje Direktive 2005/36/EZ. Možete dobiti sve bitne informacije o proceduri priznavanja i pravilima koja su na snazi na nacionalnoj razini (potrebni dokumenti, je li struka regulirana, razina regulacije itd.) od nacionalnih kontaktnih mjesta. Općenito, one su odgovorne za pružanje svih bitnih informacija vezanih za priznavanje Vaše kvalifikacije. Možete naći popis kontaktnih mjesta na sljedećoj adresi: [http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/contactpoints/index.htm](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/index.htm)
- 3) Za sve formalnosti koje treba obaviti u državi članici domaćinu, možete se obratiti jedinstvenim točkama kontakta uspostavljenima sukladno Direktivi 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu<sup>1</sup>.

## **I. MOŽETE LI KORISTITI PREDNOSTI KOJE NUDI DIREKTIVA 2005/36/EZ?**

Svrha je sljedećih pitanja pomoći Vam da utvrdite možete li koristiti pravila iz Direktive 2005/36/EZ. Ta pravila primjenjuju se samo ako su zadovoljeni određeni uvjeti.

### **1) Želite li raditi ili studirati u drugoj državi članici?**

Direktiva 2005/36/EZ namijenjena je samo stručnjacima koji su potpuno kvalificirani za izvršavanje nekog zanimanja u jednoj državi članici, a žele se baviti istim zanimanjem u drugoj državi članici.

---

<sup>1</sup> Svaka država članica odlučuje pojedinačno želi li koristiti ovu metodu za zdravstvene djelatnike i zaposlenike (osim veterinaru) ako nisu obuhvaćeni Direktivom 2006/123/EZ.

Ne primjenjuje se na one koji žele studirati u drugoj državi članici, niti na one koji su počeli izobrazbu u jednoj državi članici i žele ga nastaviti u drugoj državi članici. Oni trebaju kontaktirati Nacionalne izvještajne centre o akademskom priznavanju (NARIC) radi dobivanja informacija o akademskom priznavanju diploma.  
<http://www.enic-naric.net/>

## 2) **Kojom profesijom želite se baviti?**

Direktiva 2005/36/EZ ne primjenjuje se na struke obuhvaćene određenim direktivama, kao što su ovlaštene revizori koji su obuhvaćeni područjem primjene Direktive 2006/43/EZ, posrednici u osiguranju koji su obuhvaćeni Direktivom 2002/92/EZ ili odvjetnici koji žele raditi u drugoj državi članici u okviru svog stručnog naziva iz matične zemlje, koji su obuhvaćeni Direktivom 77/249/EEZ i 98/5/EZ.

Također postoji nekoliko specifičnih direktiva u sektoru prijevoza.

*Na primjer: Ako ste slovenski kontrolor leta koji želi raditi u Italiji, priznanje Vaših stručnih kvalifikacija obuhvaćeno je Direktivom 2006/23/EZ; ako ste češki pilot i želite raditi u Poljskoj, spadate pod Direktivu 91/670/EZ; nekoliko struka iz pomorskog sektora obuhvaćeno je Direktivom 2005/45/EZ i 2008/106/EZ.*

Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje se na sve struke koje nisu obuhvaćene posebnom direktivom. Možete naći nepotpuni popis struka obuhvaćenih Direktivom 2005/36/EZ ako pogledate bazu podataka na sljedećoj web adresi:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en)

Ako želite više informacija o strukama obuhvaćenima Direktivom 2005/36/EZ, možete također kontaktirati kontaktno mjesto u državi članici domaćinu:  
[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/contactočas/](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactočas/)

## 3) **Čije državljanstvo imate?**

Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje se na državljane 30 zemalja: 27 država članica Europske unije, Islanda, Norveške i Lihtenštajna.

Odnosi se na ljude koji u trenutku kada traže priznanje imaju državljanstvo jedne od tih 30 zemalja, čak i ako su ranije imali drugo državljanstvo. Također se primjenjuje na ljude s dvostrukim državljanstvom. *Tako se, na primjer, može primjenjivati na argentinskog državljanina koji istovremeno ima talijansko državljanstvo.*

Treba uzeti u obzir da za Švicarsku vrijede posebna pravila vezana za priznavanje stručnih kvalifikacija.

## 4) **Možete li koristiti prednosti koje nudi Direktiva ako ste državljanin treće zemlje<sup>2</sup>?**

---

<sup>2</sup> To se odnosi na druge zemlje osim gore spomenutih 30 zemalja, s izuzetkom Švicarske za koju vrijede posebna pravila.

Direktiva se također primjenjuje na državljane trećih zemalja koji su članovi obitelji građanina EU-a i koriste svoje pravo na slobodno kretanje unutar Europske unije<sup>3</sup>.

*Na primjer: Američki liječnik koji posjeduje britansku diplomu i oženjen je britanskom državljankom. Par živi u Ujedinjenoj Kraljevini, a onda odluči preseliti se u Njemačku. U tom slučaju, britanska diploma doktora medicine koju ima američki liječnik trebala bi biti priznata u Njemačkoj u skladu s pravilima iz Direktive 2005/36/EZ.*

Direktiva se također primjenjuje na državljane trećih zemalja koji imaju status osoba sa stalnim boravkom<sup>4</sup>. Međutim, prava osoba sa stalnim boravkom ograničena su od prava članova obitelji građanina EU-a. Zato se Direktiva ne primjenjuje na Ujedinjenu Kraljevinu, Irsku i Dansku i obuhvaća samo stalni nastan. Ne primjenjuje se na privremeno pružanje usluga (vidite pitanje 13).

Također se primjenjuje na državljane trećih zemalja koji imaju status izbjeglice u državi članici<sup>5</sup>. Izbjeglicu treba tretirati kao državljana države članice u kojoj mu je dodijeljen status izbjeglice. Ako izbjeglica stekne stručnu kvalifikaciju u drugoj državi članici EU-a, država članica koja mu je dodijelila status izbjeglice trebala bi priznati ovu stručnu kvalifikaciju sukladno Direktivi 2005/36/EZ.

*Na primjer: Ako ste irački građanin koji ima diplomu iz farmacije stečenu u Nizozemskoj i imate status izbjeglice u Belgiji, Vaša diploma iz farmacije trebala bi biti priznata u Belgiji u skladu s pravilima Direktive 2005/36/EZ. Međutim, ako odlučite odseliti u Dansku, pravila Direktive 2005/36/EZ neće vrijediti.*

Od 19. lipnja 2011.<sup>6</sup> Direktiva će se također primjenjivati na državljane trećih zemalja koji imaju diplomu visokoškolske ustanove i ponudu za posao (vlasnici plave karte EU-a), ali samo za djelatnosti kojima se bave kao zaposlenici. Međutim, ovo neće vrijediti u Ujedinjenoj Kraljevini, Irskoj ili Danskoj.

## **5) U kojoj zemlji želite da se prizna Vaša stručna kvalifikacija?**

Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje se na 30 zemalja spomenutih u pitanju 3<sup>7</sup>:

Primjenjuje se na osobe koje se žele baviti profesionalnom djelatnošću u drugoj državi članici. To znači da država članica ili zemlja u kojoj se želite baviti svojom profesijom nije ona u kojoj ste stekli svoje kvalifikacije. Postojanje 'prekograničnog' elementa je neophodno. Posljedica je toga da se ne primjenjuje na situacije koje su isključivo interne u nekoj zemlji.

<sup>3</sup> Direktiva 2004/38/EZ o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice (SL L 158, 30.4.2004.).

<sup>4</sup> Direktiva 2003/109/EZ o statusu državljana trećih država koji imaju stalni boravak (SL L 16, 23.1.2004.).

<sup>5</sup> Direktiva 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za utvrđivanje izbjegličkog statusa državljana trećih država i osoba bez državljanstva ili za pružanje druge vrste međunarodne zaštite osobama kojima je potrebna, kao i sadržaj pružene zaštite (SL L 304, 30.9.2004.).

<sup>6</sup> Direktiva Vijeća 2009/50/EZ od 25. svibnja 2009. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja za potrebe zaposlenja s visokom kvalifikacijom (SL L 155 od 18.6.2009.)

<sup>7</sup> Posebna pravila vrijede za Švicarsku.

*Na primjer: Direktiva se primjenjuje ako ste inženjer s talijanskim državljanstvom, potpuno kvalificiran u Italiji, a želite raditi kao inženjer u Španjolskoj; ako ste fizioterapeut s francuskim državljanstvom, potpuno kvalificiran u Belgiji i želite raditi kao fizioterapeut u Francuskoj; ali ne vrijedi ako ste liječnik mađarskog državljanstva koji je stekao svoju kvalifikaciju u Mađarskoj i želite raditi u Mađarskoj.*

## **6) U kojoj ste zemlji stekli svoju stručnu kvalifikaciju?**

Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje se ako ste stekli stručnu kvalifikaciju u jednoj od 30 zemalja spomenutih u pitanju 3.

Ako ste stekli svoju stručnu kvalifikaciju u trećoj zemlji<sup>8</sup>, Direktiva 2005/36/EZ ne primjenjuje se na državu članicu koja dobiva zahtjev za priznavanje Vaše stručne kvalifikacije prvi put u Europskoj uniji ('prvi zahtjev za priznavanje kvalifikacije').

*Na primjer: Francuski ste građanin koji je stekao stručnu kvalifikaciju kao logoped u Kanadi. 'Prvo' priznavanje ove kvalifikacije u zemlji EU-a (na primjer, Francuskoj) nije obuhvaćeno Direktivom 2005/36/EZ, nego nacionalnim zakonodavstvom te zemlje.*

Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje se samo od drugog zahtjeva za priznavanje, ako su ispunjeni uvjeti za korištenje ovog priznavanja.

*Na primjer: Nakon priznanja Vaše kanadske diplome iz logopedije u Francuskoj, želite raditi u Belgiji.*

## **7) Kako znate jeste li stekli kvalifikaciju u državi članici ili u trećoj zemlji<sup>9</sup>?**

Stekli ste kvalifikaciju u državi članici ako Vam je kvalifikaciju dodijelilo nadležno tijelo države članice i ako ste završili cijelo svoje stručno osposobljavanje u državi članici ili ako ste pohađali veći dio svog stručnog osposobljavanja u državi članici.

*Na primjer: Ako ste se obrazovali za inženjera pet godina, od kojih su dvije bile u Sjedinjenim Državama a tri u Danskoj, te ako Vam je kvalifikaciju dodijelila danska institucija, imate dansku kvalifikaciju, tj. kvalifikaciju iz države članice. S druge strane, ako ste se obrazovali tri godine u Sjedinjenim Državama i dvije godine u Danskoj, imate kvalifikaciju iz SAD-a, tj. kvalifikaciju treće zemlje. Ako ste se pak obrazovali tri godine u Danskoj i druge dvije godine u Sjedinjenim Državama, ali Vam je kvalifikaciju dodijelila institucija iz SAD-a, imate diplomu SAD-a. (Vidite također pitanje 6)*

<sup>8</sup> To se odnosi na druge zemlje osim gore spomenutih 30 zemalja, s izuzetkom Švicarske za koju vrijede posebna pravila.

<sup>9</sup> To se odnosi na druge zemlje osim gore spomenutih 30 zemalja, s izuzetkom Švicarske za koju vrijede posebna pravila.

Međutim, ovo se ne primjenjuje na struke za koje su minimalni uvjeti osposobljavanja usklađeni na europskoj razini (liječnici, medicinske sestre za djelatnost opće zdravstvene njege, stomatolozi, veterinari, primalje i ljekarnici). Ako pripadnici tih profesija imaju diplomu koja je nacionalna diploma stečena u državi članici, ona će se uvijek smatrati diplomom te države članice, bez obzira na trajanje osposobljavanja u trećoj zemlji. Država članica nikako ne može izdati nacionalnu diplomu ako nisu ispunjeni minimalni uvjeti osposobljavanja navedeni u Direktivi.

## **8) Primjenjuje li se Direktiva na tečajeve na daljinu ili studij u ustanovi s franšizom?**

Direktiva 2005/36/EZ ne uključuje obvezu pohađanja izobrazbe u državi članici u kojoj ste stekli svoju kvalifikaciju. Prema tome, mogli ste završiti izobrazbu na daljinu ili obrazovni program u ustanovi s franšizom. Ustanova s franšizom je ustanova koja je sklopila ugovor o franšizi s obrazovnom institucijom u drugoj državi članici. Prema uvjetima tog ugovora, izobrazba se provodi u ustanovi s franšizom, ali ju potvrđuje obrazovna institucija smještena u drugoj državi članici i kvalifikaciju dodjeljuje ta institucija. Stoga je to zapravo kvalifikacija iz druge države članice.

*Na primjer: Nekoliko britanskih sveučilišta sklopilo je ugovore o franšizi s grčkim obrazovnim ustanovama. Grčki građanin koji se, na primjer, obrazuje za inženjera u Grčkoj u jednoj od tih ustanova s franšizom bit će nakon odslušanog programa i položenih ispita imatelj kvalifikacije iz inženjerstva britanskog sveučilišta. Zato je to stvarno kvalifikacija druge države članice.*

Da bi se ova Direktiva primjenjivala na 'diplomu ustanove s franšizom', izobrazba koja se provodila u ustanovi s franšizom mora biti formalno potvrđena od institucije koja izdaje diplomu. 'Diploma ustanove s franšizom' mora također biti ista kao diploma koja se dodjeljuje kada se izobrazba u cijelosti održava u državi članici gdje je smještena ustanova koja izdaje diplomu. I konačno, 'diploma ustanove s franšizom' mora osiguravati ista prava pristupa profesiji u državi članici u kojoj je smještena ustanova koja izdaje diplomu.

## **9) Je li profesija kojom se želite baviti u drugoj državi članici regulirana u toj državi članici (državi članici domaćinu)?**

Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje se samo na regulirane profesije u državi članici domaćinu, to jest, na profesije kojima je pristup ili bavljenje u državi članici domaćinu uvjetovan zakonski ili uredbom ili upravnom odredbom posjedovanjem određene fiksne stručne kvalifikacije. Direktiva 2005/36/EZ će se stoga primjenjivati na Vas ako je profesija kojom se želite baviti u državi članici domaćinu regulirana u toj državi članici.

*Na primjer: U Francuskoj je zakonski određeno da samo ljudi koji su instruktori skijanja ovlašteni od države mogu raditi kao instruktori skijanja na francuskom teritoriju; struka instruktora skijanja je stoga regulirana u Francuskoj i posljedica je da se Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje ako želite raditi kao instruktor skijanja u*

Da biste vidjeli je li neka profesija regulirana u državi članici domaćinu, možete se obratiti kontaktnom mjestu te države članice domaćina:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/docs/contact-points/infopoints\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/infopoints_en.pdf). Možete naći (indikativni i neiscrpni) popis reguliranih struka obuhvaćenih Direktivom 2005/36/EZ na sljedećoj web adresi:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en)

Uzmite u obzir da su struke liječnika, medicinske sestre za djelatnost opće zdravstvene njege, primalje, ljekarnika, veterinaru i doktora dentalne medicine regulirane u svim državama članicama.

#### 10) Što se događa ako profesija kojom se želite baviti nije regulirana u državi članici domaćinu?

U tom slučaju, možete se njome baviti bez daljnjih formalnosti i ne morate se tražiti priznavanje Vaših stručnih kvalifikacija. Možete se početi baviti strukom u državi članici domaćinu pod istim uvjetima kao i njezini državljani. Ne morate predati potvrdu o priznavanju koju izdaje nadležno tijelo. U tom slučaju, vrijednost koja će biti pridana Vašoj kvalifikaciji ovisi o situaciji na tržištu rada i o načinu ponašanja tržišta, a ne o zakonskim pravilima.

Međutim, iako Vaša profesija ne mora biti regulirana kao takva u državi članici domaćinu, to ne znači nužno da ju svatko može obavljati. U stvari, moguće je da Vaša profesija ne postoji kao takva kao samostalna profesija u državi članici domaćinu jer poslovi koji spadaju u Vašu profesiju u Vašoj državi članici podrijetla čine dio neke druge profesije u državi članici domaćinu i iz tog su razloga rezervirani za te stručnjake. U tom slučaju može Vam se dozvoliti djelomični pristup toj profesiji, ako ga zatražite.

*Primjer 1: Profesor ste matematike u Francuskoj i želite raditi u istoj struci u Njemačkoj; međutim, u Njemačkoj, profesori moraju predavati dva predmeta; u tom slučaju, njemačke vlasti trebaju Vam dozvoliti djelomični pristup profesiji, tj. ovlastiti Vas da predajete samo matematiku.*

*Primjer 2: Kvalificirani ste za psihoterapeuta u jednoj državi članici i želite raditi kao psihoterapeut u drugoj državi članici u kojoj psihoterapija nije samostalna profesija, ali spada pod medicinu i ograničena je na psihijatre. Ne možete se baviti ovom profesijom ako niste i sami psihijatar.*

#### 11) Je li regulirana profesija kojom se želite baviti ista ona za koju ste kvalificirani?

Direktiva 2005/36/EZ primjenjuje se samo ako je profesija kojom se želite baviti u državi članici domaćinu ista kao profesija za koju ste potpuno kvalificirani u svojoj državi članici podrijetla.

*Na primjer: Direktiva 2005/36/EZ ne primjenjuje se ako ste potpuno osposobljeni za obavljanje profesije posrednika za prodaju nekretnina u Španjolskoj i želite se baviti profesijom pravnika u Francuskoj.*

**12) Je li profesija kojom se želite baviti ili izobrazba za tu profesiju regulirana u Vašoj državi članici podrijetla?**

Ovo pitanje ne primjenjuje se na struke liječnika, medicinske sestre za djelatnost opće zdravstvene njege, doktora dentalne medicine, veterinaru, primalju i ljekarnika. Isto vrijedi i za struke iz područja trgovine, industrije ili poduzetništva navedene u Prilogu IV. Direktive 2005/36/EZ, jer one mogu koristiti automatsko priznavanje u okviru sustava poslovnog nastana (vidite pitanje 47), i na arhitekta koji imaju koristi od automatskog priznavanja u okviru sustava poslovnog nastana (vidite pitanje 43).

Ako ni profesija za koju ste kvalificirani niti izobrazba za tu profesiju nisu regulirane u državi članici u kojoj ste stekli svoju kvalifikaciju, nadležno tijelo države članice domaćina može tražiti prethodno bavljenje konkretnom profesijom najmanje dvije godine u državi članici koja ne regulira tu profesiju (vidite pitanje 9 zbog definicije regulirane profesije).

Izobrazba je regulirana kada njezinu razinu i sadržaj utvrđuje ili nadzire država članica u kojoj se provodi. Definiciju regulirane profesije potražite u pitanju 9.

Da biste provjerili je li profesija ili izobrazba za tu profesiju regulirana, možete se obratiti kontaktnom mjestu te države članice domaćina:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/docs/contact-points/info\\_points\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info_points_en.pdf). Možete naći (indikativan i neiscrpan) popis reguliranih struka obuhvaćenih Direktivom 2005/36/EZ na sljedećoj web adresi:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en)

## **II. KOJA SU PRAVILA DIREKTIVE 2005/36/EZ PRIMJENJIVA U VAŠEM SLUČAJU?**

**13) Želite li se baviti profesionalnom djelatnošću privremeno u drugoj državi članici ili se želite ondje trajno poslovno nastaniti?**

Pravila koja se primjenjuju različita su ovisno o tome želite li se poslovno nastaniti u drugoj državi članici ili samo privremeno raditi u toj državi članici.

Poslovno se nastanjujete kada se smjestite u državi članici na stabilan i dugotrajan način.

*Na primjer: Ako ste belgijski logoped koji odlazi iz Belgije i otvara ured u Francuskoj, poslovno se nastanjujete u Francuskoj. Ako ste slovački inženjer i radite u češkoj kompaniji temeljem ugovora na neodređeno, imate poslovni nastan u Republici Češkoj.*

U tim slučajevima, možete koristiti pravila Direktive 2005/36/EZ koja vrijede za poslovni nastan.

S druge strane, ako već imate zakoniti poslovni nastan u državi članici u smislu Direktive 2005/36/EZ (vidite pitanje 15) i privremeno se želite baviti svojom strukom u drugoj državi članici, pružate uslugu u toj državi članici i stoga ste obuhvaćeni pravilima Direktive 2005/36/EZ koja se primjenjuju na pružanje usluga. Privremena narav usluge procjenjuje se od slučaja do slučaja.

*Na primjer: Španjolski veterinar koji radi kao zamjenik tri mjeseca u veterinarskom uredu u Portugalu pruža uslugu u Portugalu; estonski liječnik koji provodi tri dana mjesečno skrbeći za pacijente u Litvi pruža uslugu u Litvi; španjolski profesionalni ronilac koji ide raditi na naftnu platformu u Ujedinjenoj Kraljevini četiri mjeseca također pruža uslugu.*

## **A. PRIVREMENO PRUŽANJE USLUGA**

Ako se želite baviti svojom profesijom u drugoj državi članici na privremenoj osnovi, pravila koja vrijede su fleksibilnija nego da se želite poslovno nastaniti na trajnoj osnovi, pod uvjetom da ispunjavate određene uvjete. U većini slučajeva ne morate tražiti odobrenje za svoje kvalifikacije i možete odmah obavljati svoju djelatnost. Međutim, možete se od Vas zahtijevati da dostavite određenu količinu informacija tijelu u državi članici domaćinu. Sljedeća pitanja imaju svrhu pokazati koje formalnosti se od Vas može zatražiti da ispunite i objasniti Vam Vaša prava ako se Vaše kvalifikacije provjeravaju ili ako se ne provjeravaju.

### **A.1 Opća pravila**

#### **14) Koje uvjete morate ispunjavati da biste koristili slobodu pružanja usluga?**

- Morate imati poslovni nastan u jednoj od 27 država članica ili jednoj od sljedeće tri zemlje: Norveška, Island, Lihtenštajn.

Ako zemlja u kojoj imate poslovni nastan ne regulira profesiju za koju ste kvalificirani niti pripremno osposobljavanje za obavljanje te profesije (vidite pitanja 9 do 12), država članica domaćin može tražiti od Vas kao preduvjet prethodno bavljenje konkretnom profesijom dvije godine u državi u kojoj imate nastan. Međutim, ovaj uvjet ne mora se odnositi na Vas ako ste arhitekt koji uživa povlasticu automatskog priznavanja (vidite pitanje 43) ili ako se bavite zanimanjem iz područja trgovine, industrije ili poduzetništva navedenim u Prilogu IV. Direktive 2005/36/EZ i ispunjavate uvjete za korištenje automatskog priznavanja u sklopu sustava poslovnog nastana (vidite pitanje 47).

- Fizički se nalazite na teritoriju države članice domaćina. S druge strane, ako pružate uslugu u državi članici domaćinu ne napuštajući svoju državu članicu podrijetla, to spada pod Direktivu 2000/31/EZ o elektroničkoj trgovini ili Direktivu 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu, a ne pod Direktivu 2005/36/EZ od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija.

## 15) Što znači imati poslovni nastan?

Imate poslovni nastan ako ispunjavate sve uvjete za bavljenje profesijom u državi članici i ako niste – čak ni privremeno – pod zabranom bavljenja tom profesijom. Možete imati poslovni nastan kao zaposlenik ili samozaposlena osoba. Ne morate se nužno zaista baviti konkretnom profesijom u vrijeme kada planirate pružati svoju uslugu.

*Primjer 1: Francuski ste arhitekt u strukovnom registru; imate poslovni nastan u Francuskoj čak i ako još ne radite kao arhitekt u Francuskoj; s druge strane, ako još niste upisani u strukovni registar, nemate poslovni nastan.*

*Primjer 2: Zaposleni ste kao veterinar u veterinarskoj klinici u Belgiji. Imate poslovni nastan u Belgiji.*

## 16) Morate li predati izjavu?

To ovisi o nacionalnim propisima.

Prvi put kad pružate uslugu na teritoriju druge države članice, ta država članica može tražiti od Vas da ju obavijestite o tome podnošenjem izjave. To ni u kom slučaju nije zahtjev za odobrenje da se bavite svojom profesijom. Direktiva ne obvezuje države članice da traže takvu izjavu; to je jedna opcija koju države članice mogu jedino koristiti unutar ograničenja iz Direktive i Ugovora o osnivanju EZ-a. Ako država članica odluči tražiti izjavu tog tipa, ona vrijedi jednu godinu. Nakon jedne godine, ako ponovno želite pružati usluge na teritoriju te države članice, ona može tražiti od Vas da ju ponovno obavijestite o tome podnošenjem druge izjave koja vrijedi jednu godinu. Zato ćete možda morati predavati izjavu jednom godišnje ako namjeravate pružati usluge na teritoriju te države članice u određenoj godini.

Izjava treba biti u pisanom obliku, a možete ju dostaviti na sljedeće načine: običnim pismom, preporučenim pismom, telefaksom, e-mailom itd.

Možete predati ovu izjavu u bilo kojem trenutku prije pružanja usluge prvi put. Država članica domaćin ne može zahtijevati od Vas da predate ovu izjavu određeni broj mjeseci ili dana prije nego počnete pružati uslugu. Međutim, trebate znati da, ovisno o Vašoj situaciji, razmatranje Vaše izjave može potrajati između 0-5 mjeseci (vidite pitanja 23 i 31). Možete također predati ovu izjavu radi pružanja usluge u toj državi članici, čak i ako još ne znate kada. U svakom slučaju, na Vama je da procijenite kada je najbolje vrijeme da predate izjavu obzirom na Vašu situaciju, prije nego počnete pružati uslugu.

*Na primjer: Njemački ste instruktor skijanja i želite se baviti svojom profesijom u*

*Austriji po prvi put dva ili tri tjedna tijekom sljedeće skijaške sezone, ali još ne znate gdje i kada. Možete predati svoju izjavu u mjesecu lipnju ili srpnju prethodne godine, u slučaju da će Vaša kvalifikacija biti provjeravana, da budete sigurni da možete početi raditi u Austriji kada dođe vrijeme. S druge strane, ako ste već pružali usluge u Austriji, ne možete ponovno dati provjeravati svoje kvalifikacije i možete se baviti svojom profesijom čim predate izjavu. Od tada na dalje možete predavati izjavu puno kasnije, na primjer, u studenom ili u prosincu, ili čak dan prije početka pružanja Vaše usluge.*

## **17) Kako znate kojem tijelu trebate predati Vašu izjavu?**

Putem kontaktnog mjesta u državi članici domaćinu:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/docs/contact-točkas/infotočkas\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-točkas/infotočkas_en.pdf)

Međutim, ako tako želite, možete predati izjavu izravno jedinstvenom mjestu kontakta navedenom u Direktivi 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu<sup>10</sup>. To mjesto omogućava Vam da obavite sve procedure i formalnosti potrebne da se bavite svojom profesijom u državi članici domaćinu, uključujući predaju Vaše izjave. To jedinstveno mjesto kontakta bit će osnovano u državama članicama od 28. prosinca 2009. nadalje.

## **18) Koje informacije treba obuhvatiti izjavom?**

Morate navesti svoje puno ime, kontakt podatke (adresu, broj telefona, email adresu itd.), državljanstvo, profesiju za koju ste kvalificirani u državi članici u kojoj imate poslovni nastan i profesiju kojom se želite baviti u državi članici domaćinu.

Također trebate navesti podatke o Vašem osiguranju od profesionalne odgovornosti: npr. ime svog osiguravajućeg društva, broj ugovora.

Da olakšate obradu svog zahtjeva, možete također spomenuti nudite li svoje usluge na teritoriju države članice u pitanju prvi put ili se prijavljujete za godišnje produženje.

## **19) Koje informacije Vas se ne može tražiti da dostavite?**

Država članica domaćin ni u kom slučaju ne može tražiti od Vas da navedete mjesto i/ili datum i/ili trajanje usluge na njezinom teritoriju, niti čak broj sudionika u Vašoj grupi ako pratite grupu klijenata u državu članicu domaćina. Niti može tražiti od Vas da date adresu u državi članici domaćinu.

## **20) Koje dokumente se može tražiti da priložite uz svoju izjavu?**

Država članica domaćin može tražiti od Vas da priložite sljedeće dokumente svojoj izjavi prije nego počnete pružati svoje usluge ili ako postoji promjena u odnosu na situaciju utvrđenu u jednom od tih dokumenata.

---

<sup>10</sup> Svaka država članica odlučuje pojedinačno želi li koristiti ovu metodu za zdravstvene djelatnike i zaposlenike (osim veterinaru) ako nisu obuhvaćeni Direktivom 2006/123/EZ.

- **dokaz Vašeg državljanstva**

- **dokument koji dokazuje da imate poslovni nastan u državi članici i da Vam nije zabranjeno baviti se zanimanjem, čak niti privremeno**

*Primjer dokumenata koji dokazuje da imate poslovni nastan: Ako je profesija regulirana u državi članici u kojoj imate poslovni nastan: potvrda nadležnog tijela, nadležne strukovne organizacije, kopija Vaše strukovne licence. Ako profesija nije regulirana u državi članici u kojoj /imate poslovni nastan: kopija Vaše strukovne licence, izvadak iz strukovnog (ili obrtnog) registra, potvrda strukovnog udruženja, potvrda Vašeg poslodavca uz priloženo zdravstveno i mirovinsko osiguranje ili potvrda o plaćanju poreza.*

U ovom dokumentu mora jasno pisati predmetna profesija.

Ako u predanom dokumentu ne piše je li Vam privremeno ili trajno zabranjeno bavljenje tom strukom, morate predati drugi dokument koji potvrđuje da nema privremene zabrane.

*Na primjer: izvadak iz sudske kaznene evidencije, potvrda o nekažnjavanju sa suda ili policije itd.*

- **dokaz stručnih kvalifikacija**

To je kvalifikaciju koja Vam omogućava da se bavite profesijom ako je ista regulirana u državi članici u kojoj ste stekli kvalifikaciju ili stručno iskustvo. Ako profesija nije regulirana, to je kvalifikacija koja potvrđuje izobrazbu kojom ste se pripremali za bavljenje ovom profesijom ili, u nedostatku kvalifikacije, Vaše stručno iskustvo (vidite sljedeću alineju).

- **Dokaz da ste se bavili profesijom o kojoj je riječ najmanje dvije godine tijekom prethodnih deset godina kada ni struka niti stručna izobrazba nisu bili regulirani u državi članici u koja ste imali poslovni nastan** (vidite pitanja 9 i 12). Možete se koristiti svim sredstvima da to dokažete: preporukom od Vašeg poslodavca, poreznom prijavom itd.

- **Dokaz da nikada niste bili osuđeni za teže kazneno djelo ako radite na području sigurnosti** (npr.: zaštitar), a država članica domaćin traži isto od svojih državljana.

**21) Može li nadležno tijelo države članice domaćina tražiti od Vas da podastrete originalne dokumente ili ovjerene kopije tih dokumenata?**

Nadležno tijelo države članice domaćina ne može tražiti od Vas da predate dokumente u originalu; međutim, može tražiti ovjerene kopije temeljnih dokumenata, kao što su Vaše stručne kvalifikacije i dokumenti koji dokazuje Vaše stručno iskustvo.

Ako ne možete podastrijeti ovjerene kopije jednog ili više takvih dokumenata, nadležno tijelo mora samo provjeriti autentičnost tog dokumenta kod nadležnog tijela države članice u kojoj imate pravno osnovani.

## **22) Moraju li svi dokumenti biti prevedeni i moraju li prijevodi biti ovjereni?**

Nadležno tijelo države članice domaćina ne može tražiti da dokumenti budu prevedeni, osim ako to stvarno nije neophodno radi obrade Vaše prijave.

Mogu se tražiti samo ovjereni prijevodi glavnih dokumenata.

*Na primjer: Stručne kvalifikacije, potvrde koje se odnose na godine stručnog iskustva.*

Međutim, ako ste liječnik, medicinska sestra za djelatnost opće zdravstvene njege, doktor dentalne medicine, primalja, veterinar, ljekarnik ili arhitekt čija je kvalifikacija obuhvaćena Prilogom V. Direktive 2005/36/EZ, ovjereni prijevod Vaše stručne kvalifikacije ne mora biti tražen jer to nije nužno za obradu Vašeg zahtjeva za priznavanje. Nadležno tijelo lako može provjeriti odgovara li naziv Vaše kvalifikacije nazivu navedenom u prilogu.

Tijelo države članice domaćina također ne može tražiti ovjereni prijevodi standardnih dokumenata kao što su osobne iskaznice, putovnice itd.

Sami odlučujete želite li dati da nadležno tijelo Vaše države članice podrijetla ili države članice domaćina svejedno ovjeri Vaše prijevode. Tijelo u državi članici domaćinu je u svakom slučaju obvezno prihvatiti prijevode koje je ovjeralo nadležno tijelo Vaše države članice s nadležnošću.

## **A.2 Opći postupak**

### **23) Nakon što predate izjavu, kad možete početi raditi?**

Možete odmah početi raditi na teritoriju države članice domaćina; ne morate čekati da Vam tijelo države članice domaćina da zeleno svjetlo (osim ako niste obuhvaćeni izuzećem iz točke A.3).

## **A.3 Izuzeće koje se primjenjuje ako Vaša profesija uključuje potencijalnu prijetnju javnom zdravlju ili sigurnosti**

### **24) Vrijedi li odgovor na pitanje 23 kod svih tih scenarija?**

Ako profesija kojom se želite baviti uključuje potencijalnu prijetnju javnom zdravlju ili sigurnosti, tijelo u državi članici domaćinu može provjeriti Vašu kvalifikaciju, što može odgoditi početak Vašeg rada.

### **25) Koje obuhvaćene struke uključuju potencijalni rizik za javno zdravlje ili sigurnost?**

Možete konzultirati kontaktno mjesto države članice domaćina da saznate koje struke ta država članica definira kao potencijalnu prijeljnu javnom zdravlju ili sigurnosti. [http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/docs/contact-točkas/infotočkas\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-točkas/infotočkas_en.pdf)

## 26) Utječe li to na sektorske profesije?

Države članice ne moraju primjenjivati izuzeća na liječnike, medicinske sestre za djelatnost opće zdravstvene njege, doktore dentalne medicine, veterinare, primalje, ljekarnike i arhitekte ako uživaju pravo automatskog priznavanja kvalifikacija u sklopu sustava poslovnog nastana (vidite pitanja 42-45). Oni mogu početi raditi odmah (vidite točku A.2, pitanje 23).

*Primjer 1: Ako ste portugalski liječnik s kvalifikacijom 'Carta de Curso de licenciatura em medicina', Vaša se kvalifikacija automatski priznaje i ne mora Vam se provjeravati kvalifikacija.*

*Primjer 2: Ako ste arhitekt i Vaša kvalifikacija ne potvrđuje izobrazbu u skladu s Direktivom 2005/36/EZ, nemate pravo na automatsko priznavanje i zbog toga Vaše kvalifikacije mogu biti provjeravane.*

## 27) Jesu li provjere sustavne?

Ne, Vaša kvalifikacija može biti provjerena samo prvi put kad boravite u državi članici domaćinu radi pružanja usluga ondje.

*Na primjer: Španjolski ste fizioterapeut koji je radio u Francuskoj četiri mjeseca u 2002. godini prije nego je Vaša stručna kvalifikacija bila priznata u toj državi članici i želite ponovno raditi u Francuskoj na određeno vrijeme. Vaša kvalifikacija ne može biti provjeravana jer je već bila provjerena 2002.*

## 28) Ako se Vaše kvalifikacije provjeravaju, morate li dati dodatne informacije i dokumentaciju?

Tijelo odgovorno za provjeru Vaše kvalifikacije može tražiti da mu dostavite sljedeće informacije o svojoj izobrazbi: ukupno trajanje obrazovanja, predmete koje ste slušali i u kojem obimu, omjer teorije i prakse. Također može tražiti da date informacije o svom stručnom iskustvu i o daljnjem usavršavanju, seminarima i drugim tečajevima koje ste eventualno pohađali pored svog prvobitnog obrazovanja.

U Vašem je interesu da dostavite ovu vrstu informacija jer to može olakšati provjeravanje Vaše kvalifikacije i poštediti Vas obveze poduzimanja dodatnih mjera (vidite pitanje 30).

Ako ne morate dati ove informacije, tijelo je ipak obvezno donijeti odluku, ali će to učiniti na temelju informacija koje su mu dostupne.

## 29) Kakvu odluku može donijeti nadležno tijelo?

Postoji nekoliko mogućnosti.

- Nadležno tijelo može odlučiti, nakon što prouči Vaš spis, da neće provjeravati Vaše kvalifikacije.

*Na primjer: Nadležno tijelo je već provjerilo slične kvalifikacije i smatra da nositelji tih kvalifikacija ne mogu predstavljati ozbiljnu prijetnju zdravlju ili sigurnosti korisnika usluge.*

Nadležno tijelo može odlučiti, nakon što prouči Vaš spis, provjeriti Vaše kvalifikacije i nakon te provjere ovlastiti Vas za davanje usluge ili Vam zabraniti pružanje usluge. (Na primjer: zabranjeno Vam je bavljenje strukom u Vašoj državi članici u kojoj ste registrirani) ili tražiti od Vas da poduzmete dodatne mjere (vidite pitanje 30).

Ako traži od Vas da poduzmete dodatne mjere, tek nakon što provedete te mjere, saznat ćete konačnu odluku tijela, kojom će Vas se ovlastiti za pružanje usluga (ako je Vaš zahtjev odobren) ili neće (ako je Vaš zahtjev odbijen).

Ako se bavite profesijom iz trgovine, industrije ili poduzetništva koja uključuje potencijalnu prijetnju javnom zdravlju ili sigurnosti, nadležno tijelo može provjeriti imate li potrebne godine stručnog iskustva da možete koristiti automatsko priznavanje u okviru sustava poslovnog nastana (vidite pitanja 45 do 47). Ako ne, trebalo bi Vas ovlastiti da pružate uslugu. Nikakva dodatna provjera nije moguća i ne možete podlijegati obvezi da poduzimate daljnje radnje.

## 30) Koje dodatne mjere može nadležno tijelo zahtijevati da poduzmete i u kojim okolnostima?

Nadležno tijelo Vas može primorati da poduzmete dodatne mjere ako postoje značajne razlike između Vaše izobrazbe i izobrazbe u državi članici domaćinu i ako te razlike mogu biti štetne za zdravlje ili sigurnost korisnika usluge.

Prije nego Vas obveže da poduzmete dodatne mjere, tijelo mora provjeriti nadoknađuje li Vaše stručno iskustvo, daljnje usavršavanje i druga izobrazba koju ste završili te razlike. Međutim, ne može nastaviti tu provjeru prije nego odluči jeste li mu dostavili takvu vrstu informacija.

Ako nadležno tijelo nije imalo ove informacije u trenutku kad je odlučilo tražiti od Vas da poduzmete dodatne mjere, prvo Vam mora dati priliku da dokažete da Vam je prethodno stručno iskustvo, daljnje ili dodatno obrazovanje omogućilo da steknete znanje koje Vam je nedostajalo.

Ako ne možete podastrijeti dokaz o tome, onda nadležno tijelo može tražiti od Vas da idete na provjeru sposobnosti ili vrlo kratko pripravnništvo.

Ako padnete na tim provjerama, trebali biste ponovno dobiti priliku da polažete test ili odradite pripravnništvo.

### **31) U kojem roku nadležno tijelo treba donijeti odluku?**

U najboljem slučaju, odluka kojom Vas se ovlašćuje da pružate uslugu ili ne ovlašćuje da pružate uslugu ili zahtjeva da poduzmete dodatne mjere bit će donesena mjesec dana nakon primitka Vašeg zahtjeva i popratne dokumentacije (ako nisu utvrđeni problemi pri obradi Vašeg slučaja), a u najgorem slučaju, četiri mjeseca nakon primitka Vašeg zahtjeva i popratne dokumentacije (ako nisu pronađeni problemi pri obradi Vašeg slučaja).

Ako nadležno tijelo odluči tražiti od Vas da poduzmete dodatne mjere, neće donijeti konačnu odluku dok ne ispunite te mjere, pa se ovaj rok produžava. Dodatne mjere trebaju biti poduzete u mjesecu nakon donošenja odluke da ih se provede.

Posljedica je toga da ako morate poduzeti dodatne mjere i ako ih izvršite na zadovoljavajući način, možete pružati uslugu, u najboljem slučaju, dva mjeseca nakon što nadležno tijelo zaprimi Vaš zahtjev i popratnu dokumentaciju (ako nema problema pri obradi Vašeg slučaja), a u najgorem slučaju, pet mjeseci nakon što nadležno tijelo zaprimi Vaš zahtjev i popratnu dokumentaciju (ako naiđe na probleme pri obradi Vašeg slučaja).

Više informacija o rokovima možete naći u Kodeksu ponašanja (točka 8, a posebno): [http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/future\\_en.htm#docs](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/future_en.htm#docs)

### **32) Što se događa ako nadležno tijelo ne odgovori unutar zadanog roka?**

Ako ispunjavate uvjete za korištenje pravila Direktive koja se odnose na slobodu pružanja usluga (vidite pitanje 14), a nadležno tijelo ne odgovori unutar zadanog roka, nakon proteka tog razdoblja možete davati svoje uslugu na teritoriju države članice domaćina.

## **A.4 Pravila**

### **33) Kojih pravila se morate pridržavati dok obavljate svoju djelatnost?**

Morate poštovati strukovna pravila ponašanja koja se izravno odnose na stručne kvalifikacije i na snazi su u državi članici domaćinu: na primjer, korištenje profesionalnih naziva, pravila koja se odnose na profesionalni prekršaj, odgovarajuće disciplinske odredbe itd.

### **34) Kojih pravila ste oslobođeni?**

Sljedećih:

- odobrenja od i registracije kod ili članstva u strukovnoj organizaciji ili tijelu; ali privremena ili pro forma registracija može ipak biti potrebna, pod uvjetom da ne

odgađa ili komplicira pružanje Vaše usluge. Ova registracija nije Vaša odgovornost, nego ju trebaju obaviti nadležna tijela države članice domaćina, ako je to potrebno;

- registracije kod zavoda za socijalno osiguranje: međutim, morate obavijestiti taj zavod o svojim uslugama unaprijed ili u slučaju hitnosti, naknadno.

## **B. POSLOVNI NASTAN**

Kada se poslovno nastanite u drugoj državi članici da bi se bavili reguliranom profesijom, Vaše će kvalifikacije biti provjerene. Zato morate obaviti određeni broj formalnosti i slijediti proceduru. Svrha sljedećeg pitanja je objasniti koje su to formalnosti i koja su Vaša prava u kontekstu procedure priznavanja kvalifikacija.

### **B.1 Zajedničke točke svim strukama**

#### **35) Kako saznati gdje trebate predati svoj zahtjev za priznavanje?**

Kontaktna mjesta ([http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/docs/contact-points/info-points\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf)) mogu Vam reći gdje da predate svoj zahtjev za priznavanje i dati Vam informacije o proceduri koju treba slijediti.

Međutim, ako tako želite, možete predati svoj zahtjev za priznavanje izravno kod jedinstvene točke kontakta navedene u Direktivi 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu<sup>11</sup>. Ovo mjesto omogućava Vam da izvršite sve procedure i formalnosti potrebne za bavljenje Vašom profesijom u državi članici domaćinu, uključujući predavanje Vašeg zahtjeva za priznavanje. Ova jedinstvena točka kontakta bit će otvorena u državama članicama od 28. prosinca 2009. nadalje.

#### **36) Koje dokumente može tražiti nadležno tijelo države članice u kojoj želite raditi da predate?**

##### ***36. a. Dokumenti koji se odnose na sve struke***

Nadležno tijelo države članice u kojoj želite obavljati profesionalnu djelatnost može tražiti da predate sljedeće dokumente:

- **dokaz Vašeg državljanstva**, na primjer, kopiju Vaše osobne iskaznice;

- **dokaz da imate potvrdu o stručnoj osposobljenosti ili kvalifikaciju** koja Vas priprema za ili daje pristup predmetnoj profesiji (na primjer, kopija potvrde ili kvalifikacije); međutim, ne možete se od Vas tražiti da to podastrete ako ispunjavate uvjete za korištenje automatskog priznavanja na temelju samog stručnog iskustva (vidite pitanja 47 do 49).

---

<sup>11</sup> Svaka država članica odlučuje pojedinačno želi li koristiti ovu metodu za zdravstvene djelatnike i zaposlenike (osim veterinaru) ako nisu obuhvaćeni Direktivom 2006/123/EZ.

- **dokaz Vašeg stručnog iskustva**, ako imate kvalifikaciju stečenu u trećoj zemlji i ako je tu kvalifikaciju već priznala druga država članica; u tom slučaju, nadležno tijelo države članice u kojoj želite obavljati profesionalnu djelatnost može tražiti potvrdu, koju izdaje država članica koja je priznala Vašu kvalifikaciju, kojom se potvrđuje da ste se zaista bavili tom strukom najmanje tri godine na njezinom teritoriju (vidite pitanje 6);
- Ako i od državljana države članice traži:
  - **dokaz o Vašem dobrom karakteru, ugledu, o tome da niste objavili stečaj** ili činjenici da niste suspendirani ili da Vam je zabranjeno bavljenje konkretnom profesijom zbog ozbiljnog profesionalnog prekršaja ili kaznenog djela;
  - **zdravstvena potvrda** nadležnog tijela koje može biti neugovorni liječnik (liječnik opće prakse ili specijalist, ovisno o vrsti tražene potvrde);
- **dokaz o Vašem financijskom stanju i Vašem pokriću osiguranja.**

### **36.b. Dokumenti isključivo za sektorske profesije**

Nadležno tijelo države članice u kojoj želite obavljati profesionalnu djelatnost može tražiti:

- **potvrdu o sukladnosti:** to je potvrda koju izdaje država članica podrijetla i koja potvrđuje da je Vaša kvalifikacija zaista ona koja je obuhvaćena Direktivom;
- **potvrda o promjeni stručnog naziva** (osim za arhitekta): to je pod pretpostavkom da naziv Vaše kvalifikacije koja ispunjava minimalne kriterije za obrazovanje ne odgovara nazivu navedenom u odgovarajućem prilogu Direktive;
- **dokaz o stručnom iskustvu od najmanje jedne godine** ako ste primalja koja se obrazovala za medicinsku sestru za djelatnost opće zdravstvene njege, a zatim kao primalja u trajanju od 18 mjeseci, ili **dokaz o stručnom iskustvu od najmanje dvije godine** ako ste se obrazovali za primalju najmanje tri godine, a upis u taj obrazovni program nije bio uvjetovan posjedovanjem diplome, potvrde ili druge kvalifikacije koja omogućava upis na sveučilište ili drugu visokoškolsku ustanovu;
- **potvrda države članice podrijetla o valjanoj i zakonitoj stručnoj praksi u predmetnoj struci (općenito najmanje tri uzastopne godine tijekom pet godina koje su prethodile dodjeli te potvrde):**
  - Ako ste liječnik, medicinska sestra za djelatnost opće zdravstvene njege, doktor dentalne medicine, veterinar, primalja ili ljekarnik koji je stekao kvalifikaciju prije referentnog datuma navedenog u Prilogu V. Direktive i ako Vaša kvalifikacija ne ispunjava minimalne uvjete osposobljavanja, te u drugim specifičnim situacijama predviđenima u Direktivi (na primjer, kvalifikacije stečene u nekadašnjoj Jugoslaviji ili liječničke kvalifikacije iz stomatologije stečene u određenim državama članicama za priznavanje naziva stomatologa).

- Ako ste arhitekt bez kvalifikacija spomenutih u Prilogu V. ili u Prilog VI. i u drugim specifičnim situacijama predviđenima Direktivom (na primjer, kvalifikacije stečene u nekadašnjoj Jugoslaviji). U određenim slučajevima, u potvrdi mora također biti navedeno da ste bili ovlašteni koristiti profesionalni naziv arhitekta u državi članici podrijetla prije datuma navedenog u Direktivi za dotičnu državu članicu.

### ***36.c. Dokumenti isključivo za struke iz područja trgovine, industrije ili poduzetništva***

Nadležno tijelo države članice u kojoj želite obavljati profesionalnu djelatnost može tražiti:

- **potvrdu nadležnog tijela države članice podrijetla s naznačenom prirodom i trajanjem bavljenja predmetnom djelatnošću;**
- u određenim slučajevima može se od Vas također tražiti da dostavite **dokaz o svojoj izobrazbi.**

### ***36.d. Dokumenti isključivo za struke iz općeg sustava***

Nadležno tijelo države članice u kojoj želite obavljati profesionalnu djelatnost može tražiti:

- **dokaz da posjedujete stručno iskustvo od najmanje dvije godina u predmetnoj profesiji:** ovaj dokaz može biti tražen ako ni profesija niti osposobljavanje nisu regulirani u Vašoj državi članici podrijetla, ali je profesija regulirana u državi članici domaćinu (vidite pitanja 9 i 12); sve dokumente treba uzeti u obzir. Zato ne morate predati potvrdu nadležnog tijela. Na primjer, platne listiće ili potvrde od poslodavaca mora prihvatiti država članica domaćin, iako je i dalje nužno dokumentom jasno utvrditi Vašu profesionalnu djelatnost;
- **informacije o Vašem osposobljavanju,** ali samo u opsegu potrebnom da se utvrdi eventualno postojanje značajnih razlika u odnosu na traženu nacionalnu izobrazbu; opće je pravilo da trebate samo dostaviti sljedeće informacije: informacije o ukupnom trajanju Vašeg studija, odslušanim predmetima i omjeru teorije i prakse.

### **37) Možete li samoinicijativno dostaviti dodatne dokumente i je li to poželjno?**

Ako Vaša profesija spada pod opći sustav, u Vašem je interesu dostaviti što više podataka nadležnom tijelu vezano za sljedeća područja: stručno iskustvo, daljnje stručno usavršavanje, seminare i druge tečajeve koje ste pohađali pored osnovne izobrazbe. To bi zaista moglo olakšati priznavanje Vaše kvalifikacije i pomoći Vam da izbjegnute, potpuno ili djelomično, obvezu podvrgavanja provjeri sposobnosti ili adaptacijskom stažiranju prije nego Vam bude priznata kvalifikacija (vidite pitanja 51 i 52).

Ako ne podastrete ove informacije, tijelo svejedno ima obvezu donijeti odluku, ali će to učiniti na temelju informacija koje su mu dostupne.

**38) Može li nadležno tijelo države članice domaćina tražiti od Vas da predate originalne dokumente ili ovjerene kopije tih dokumenata?**

Nadležno tijelo države članice domaćina ne može tražiti od Vas da predate dokumente u originalu; međutim, može tražiti ovjerene kopije temeljnih dokumenata, kao što su Vaše stručne kvalifikacije i dokumenti koji dokazuje Vaše stručno iskustvo.

Ako ne možete podastrijeti ovjerene kopije jednog ili više tih dokumenata, nadležno tijelo mora samo provjeriti autentičnost tog dokumenta kod nadležnog tijela države članice u kojoj imate poslovni nastan.

**39) Morate li predati prijevode svih dokumenata?**

Nadležno tijelo države članice domaćina ne može tražiti da dokumenti budu prevedeni, osim ako to stvarno nije neophodno radi obrade Vašeg zahtjeva za priznavanje kvalifikacije.

Mogu se tražiti samo ovjereni prijevodi glavnih dokumenata.

*Na primjer: Stručne kvalifikacije, potvrde koje se odnose na trajanje stručnog iskustva.*

Međutim, ako ste liječnik, medicinska sestra za djelatnost opće zdravstvene njege, doktor dentalne medicine, primalja, veterinar, ljekarnik ili arhitekt čija je kvalifikacija obuhvaćena Prilogom V. Direktive 2005/36/EZ, ovjereni prijevod Vaše stručne kvalifikacije ne mora se tražiti jer to nije nužno za obradu Vašeg zahtjeva za priznavanje. Nadležno tijelo lako može provjeriti odgovara li naziv Vaše kvalifikacije nazivu navedenom u prilogu.

Tijelo države članice domaćina također ne može tražiti ovjereni prijevodi standardnih dokumenata kao što su osobne iskaznice, putovnice itd.

Sami odlučujete želite li dati da nadležno tijelo Vaše države članice podrijetla ili države članice domaćina svejedno ovjeri Vaše prijevode. Tijelo u državi članici domaćinu je u svakom slučaju obvezno prihvatiti prijevode koje je ovjerilo nadležno tijelo Vaše države članice s nadležnošću.

**40) U kojem roku treba biti obrađen Vaš zahtjev za priznavanje?**

Najprije nadležno tijelo države članice domaćina potvrđuje primitak Vašeg zahtjeva u roku od mjesec dana od njegova primitka i obavještava Vas o dokumentu koji nedostaje.

Nadležno tijelo treba donijeti propisno obrazloženu odluku što je brže moguće nakon predaje Vašeg potpunog zahtjeva, a najkasnije u roku do tri mjeseca u slučajevima obuhvaćenima pravilima za automatsko priznavanje (vidite pitanja 42 do 45) i najkasnije u roku od četiri mjeseca u slučajevima obuhvaćenima općim pravilima o priznavanju diploma (vidite pitanja 49 do 60) i pravilima o automatskom priznavanju stručnog iskustva (vidite pitanja 46 do 48). U slučaju nepoštivanja roka, vidite pitanje 63.

#### **41) Koja su Vaša prava ako Vam bude priznata kvalifikacija?**

Priznanjem stječete pravo baviti se predmetnom profesijom. Možete se početi baviti profesijom pod istim uvjetima koji vrijede za državljane države članice domaćina. Stoga se možete baviti profesijom sukladno istim zakonima, propisima, upravnim odredbama i kodeksu ponašanja koji vrijede za državljane države članice domaćina. Posebno ćete morati osigurati da Vaše aktivnosti ostanu unutar opsega koji ta profesija ondje obuhvaća. Ako se bavite svojom profesijom kao plaćeni zaposlenik, imate pravo natjecati se za poslove koji se nude u državi članici domaćinu i sudjelovati u postupcima odabira zaposlenika ondje (intervjui, provjera prijave, natjecanje itd.) na isti način kao i imatelji nacionalnih kvalifikacija.

## **B. 2 Sektorske profesije**

To su struke za koje su minimalni uvjeti izobrazbe usklađeni na razini Zajednice: liječnik, medicinska sestra za djelatnost opće zdravstvene njege, doktor dentalne medicine, veterinar, primalja, ljekarnik i arhitekt.

#### **42) Kako se provjerava Vaš zahtjev?**

U načelu, Vaša kvalifikacija podliježe pravilima o automatskom priznavanju diploma (vidite pitanja 43 i 44). To znači da nadležno tijelo države članice domaćina ne može provjeriti Vašu izobrazbu i ne može tražiti dokumentaciju s navedenim sadržajem Vaše izobrazbe.

Ako ste stekli kvalifikaciju u zemlji koja nije članica EU-a, ali ste već dobili početno priznanje u drugoj državi članici i ta država članica potvrdi da ste se bavili konkretnom profesijom najmanje tri godine na njezinom teritoriju, priznavanje Vaše kvalifikacije nije automatsko nego spada pod opća pravila o priznavanju diploma (vidite pitanja 45 i 49 do 60).

#### **43) Koje uvjete morate ispunjavati da dobijete automatsko priznavanje?**

**- Liječnik, medicinska sestra za djelatnost opće zdravstvene njege, doktor dentalne medicine, veterinar i ljekarnik**

Morate imati kvalifikaciju koju odredi određena država članica u Prilogu V. Direktive 2005/36/EZ (tj. formalna kvalifikacija i certifikat koji ide uz nju). Ta kvalifikacija treba potvrditi osposobljavanje koje ispunjava minimalne uvjete osposobljavanja

utvrđene Direktivom 2005/36/EZ. To je obično slučaj ako je Vaše osposobljavanje počelo nakon referentnog datuma iz Priloga V. Direktive za predmetnu kvalifikaciju i državu članicu.

*Na primjer: Talijanski ste liječnik s formalnom kvalifikacijom "Attestato di formazione specifica in medicina generale" i stekli ste tu kvalifikaciju nakon 31. prosinca 1994. (vidite Prilog V., točku 5.1.4); ta kvalifikacija potvrđuje izobrazbu koja je su skladu s Direktivom, tako da imate pravo na automatsko priznavanje.*

### **- Primalja**

Morate posjedovati kvalifikaciju koju je odredila dotična država članica u Prilogu V. Direktive 2005/36/EZ (tj. formalna kvalifikacija i certifikat koji ide uz nju). Ta kvalifikacija treba potvrditi osposobljavanje koje ispunjava minimalne uvjete osposobljavanja utvrđene Direktivom 2005/36/EZ. To je obično slučaj ako je Vaše osposobljavanje počelo nakon referentnog datuma iz Priloga V. Direktive za predmetnu kvalifikaciju i državu članicu.

Hoćete li uživati automatsko priznavanje ili ne ovisi o vrsti programa izobrazbe koji ste završili.

Dakle, ako ste završili redovno obrazovanje iz primaljstva u trajanju od najmanje dvije godine ili 3600 sati, a preduvjet za upis u taj program je bilo posjedovanje formalne kvalifikacije za medicinsku sestru za djelatnost opće zdravstvene njege, onda imate pravo na automatsko priznavanje.

Nasuprot tome, ako ste se obrazovali za medicinsku sestru za djelatnost opće zdravstvene njege, a zatim za primalju 18 mjeseci, ne možete koristiti automatsko priznavanje, osim ako nemate najmanje jednu godinu stručnog iskustva.

I konačno, ako ste završili redovno obrazovanje iz primaljstva u trajanju od najmanje tri godine, a preduvjet za upis u taj program nije bilo posjedovanje diplome, certifikata ili druge kvalifikacije koja omogućava upis na sveučilišta ili visokoškolske ustanove, nećete imati pravo na automatsko priznavanje, osim ako nemate najmanje dvije godine profesionalnog iskustva.

### **- Arhitekt**

Hoćete li uživati automatsko priznavanje ili ne ovisi o vrsti programa izobrazbe koji ste završili.

Da biste koristili automatsko priznavanje, morate posjedovati kvalifikaciju koju je navela određena država članica u Prilogu V. Direktive 2005/36/EZ (tj. formalna kvalifikacija i certifikat koji ide uz nju). Ta kvalifikacija treba potvrditi osposobljavanje koje ispunjava minimalne uvjete osposobljavanja utvrđene Direktivom 2005/36/EZ. To je obično slučaj ako Vaše osposobljavanje nije počelo prije referentne akademske godine iz Priloga V. Direktive za predmetnu kvalifikaciju i državu članicu.

*Na primjer: Ako ste španjolski arhitekt s formalnom kvalifikacijom "Título oficial de*

*arquitecto' stečenom na sveučilištu 'Universidad Europea de Madrid' i započeli ste studij tek tijekom akademske godine 1998./1999. (vidite Prilog V., točku 5.1.7), imate pravo koristiti automatsko priznavanje.*

*S druge strane, ako ste talijanski arhitekt s formalnom kvalifikacijom 'Laurea specialistica in architettura' stečenom na Politecnico di Bari' i započeli ste studij tek tijekom akademske godine 1999./2000., ali još niste stekli 'Diploma di abilitazione all'esercizio indipendente della professione' koja je potrebna u Italiji pored te kvalifikacije (vidite Prilog V., točku 5.1.7), ne možete koristiti automatsko priznavanje.*

**44) Imate li pravo na automatsko priznavanje ako ste stekli svoju kvalifikaciju prije nego je Vaša zemlja postala članica Europske unije?**

**- Liječnik, medicinska sestra za djelatnost opće zdravstvene njege, doktor dentalne medicine, veterinar, primalja i ljekarnik**

Ako Vaša kvalifikacija potvrđuje program izobrazbe koji je počeo prije referentnog datuma navedenog u Prilogu V. Direktive za određenu kvalifikaciju i državu članicu (Na primjer: 1. svibnja 2004. za češku medicinsku sestru za djelatnost opće zdravstvene njege - Prilog V., točka 5.2.2 itd.) i ta izobrazba ne ispunjava minimalne uvjete izobrazbe, svejedno uživajte pravo na automatsko priznavanje ako možete dokazati potvrdom države članice podrijetla da ste se uspješno i zakonito bavili profesijom u pitanju najmanje tri uzastopne godine tijekom pet godina prije izdavanja potvrde. Međutim, ako Vaša kvalifikacija podliježe jednoj od odredaba koja se odnosi na stečena prava isključivo za struke obuhvaćene Direktivom (na primjer, kvalifikacije stečene u bivšoj Jugoslaviji ili u bivšem DDR-u itd.), morate ispunjavati tražene uvjete vezane za stručno iskustvo i popratne izjave, kako biste imalo pravo na automatsko priznavanje na toj osnovi.

**- Arhitekt**

Ako Vaša kvalifikacija potvrđuje program izobrazbe koji je počeo prije referentne akademske godine navedene u Prilogu V. Direktive za kvalifikaciju i državu članicu u pitanju. (Na primjer: prije 2007./2008. za malteškog arhitekta - Prilog V, točka 5.7.1) i čak i ako ta izobrazba ne ispunjava minimalne uvjete utvrđene Direktivom 2005/36/EZ, svejedno možete uživati automatsko priznavanje na temelju prava stečenih pod uvjetom da posjedujete kvalifikaciju koju navodi dotična država članica u Prilogu VI. Direktive 2005/36/EZ (to jest, formalnu kvalifikaciju i certifikat koji ide uz nju). Vaša izobrazba nije smjela početi prije referentne akademske godine spomenute u Prilogu V. Direktive za kvalifikaciju i državu članicu u pitanju.

Štoviše, ako Vaša kvalifikacija potvrđuje program izobrazbe koji ne obuhvaća navedeno u Prilogu V. ili Prilogu VI. Direktive, svejedno možete uživati automatsko priznavanje ako možete dokazati potvrdom države članice podrijetla da ste bili ovlaštteni koristiti profesionalni naziv arhitekta u toj državi članici prije datuma utvrđenog u Direktivi i da ste se uspješno i zakonito bavili tom profesijom najmanje tri uzastopne godine tijekom pet godina prije izdavanja potvrde. Međutim, ako Vaša kvalifikacija podliježe jednoj od odredaba koje se odnose na posebna stečena prava iz

Direktive (na primjer, kvalifikacije stečene u bivšoj Jugoslaviji ili u bivšem DDR-u itd.), morate ispunjavati tražene uvjete vezane za stručno iskustvo i popratne izjave, kako biste imalo pravo na automatsko priznavanje na toj osnovi.

**45) Koji postupak priznavanja se primjenjuje ako ne možete steći automatsko priznavanje?**

Kada ne možete steći automatsko priznavanje, priznavanje se vrši unutar općeg sustava (vidite pitanja 49 do 60).

Ukoliko Direktiva ne predviđa dopunsku primjenu općih pravila osim u ograničenom broju slučajeva, također je moguće da priznavanje ne podliježe općim pravilima (glava III. poglavlje I). U tom slučaju imate pravo na priznavanje kvalifikacije temeljem članka 43. Ugovora o osnivanju Europske zajednice koji se odnosi na slobodu nastana. U tim slučajevima nadležno tijelo obvezno je, na temelju Ugovora o osnivanju Europske zajednice, usporediti Vašu izobrazbu s nacionalnom izobrazbom, uzimajući u obzir Vaše stručno iskustvo i daljnje usavršavanje. Ako utvrdi ikakve razlike, može tražiti da nadoknadite te razlike, na primjer polaganjem testa, pripravnštvom ili dodatnim programom izobrazbe, ovisno o nacionalnim pravilima.

### **B.3 Struke iz trgovine, industrije ili poduzetništva**

Ako želite obavljati djelatnost s popisa iz Priloga IV., možete koristiti automatsko priznavanje Vaše kvalifikacije na temelju Vašeg stručnog iskustva ako ispunjavate uvjete iz Direktive.

**46) Kako se procjenjuje Vaš zahtjev?**

Na temelju dokumenata koje ste predali, nadležno tijelo države članice domaćina prvo provjerava ispunjavate li uvjete za korištenje automatskog priznavanja.

**47) Koje uvjete morate ispunjavati da možete koristiti automatsko priznavanje?**

Ovisno o djelatnosti koju želite obavljati, uvjeti o profesionalnom iskustvu (uz koje mogu biti priloženi uvjeti vezani za izobrazbu) definirani su u članku 17., 18. ili 19. Direktive. Spomenuto stručno iskustvo treba se odnositi na djelatnost koju želite obavljati u državi članici domaćinu. Direktiva definira ovo iskustvo na temelju njegove naravi (samozaposlen, poslodavac, zaposlenik itd.) i trajanja (broj godina iskustva, datum kada je ovo iskustvo završilo itd.). U određenim slučajevima Direktiva također predviđa uvjet priznate preliminarne kvalifikacije.

Na primjer, djelatnosti povezane s estetikom spadaju na listu III., 4 Priloga IV. Direktive. Zato se primjenjuje članak 19. Direktive. Ako imate najmanje tri uzastopne godine stručnog iskustva kao samostalni kozmetičar u Njemačkoj i to iskustvo nije

prestalo prije više od deset godina, možete dobiti automatsko priznavanje u Grčkoj na temelju Vašeg samog stručnog iskustva.

S druge strane, frizerske usluge spadaju na listu I., 3 Priloga IV., pa se primjenjuje članak 17. Ako imate najmanje tri uzastopne godine profesionalnog iskustva kao samostalni frizer u Njemačkoj, to Vas samo po sebi ne kvalificira za korištenje prava na automatsko priznavanje u Grčkoj. Za to morate također moći dokazati prethodno osposobljavanje od najmanje tri godine koje je priznato u Njemačkoj ili dokazati da ste bili zaposleni kao frizer najmanje pet godina. Možete također steći automatsko priznavanje ako imate najmanje šest uzastopnih godina iskustva, bilo kao samozaposlena osoba ili kao poslodavac, iz područja frizerstva u Njemačkoj ili četiri godine iskustva iste prirode prije čega ste završili najmanje dvije godine priznate izobrazbe.

#### **48) Koji postupak se primjenjuje ako ne možete steći automatsko priznavanje?**

Ako je djelatnost koju želite obavljati u državi članici domaćinu spomenuta u Prilogu IV. Direktive, ali ne ispunjavate tražene uvjete za automatsko priznavanje na temelju stručnog iskustva, onda vrijede opća pravila o priznavanju (vidite pitanja 49 do 60).

*(Na primjer: kozmetičar ste sa samo jednom godinom iskustva), onda se primjenjuju opća pravila o priznavanju (vidite pitanja 49 do 60).*

### **B.4 Struke obuhvaćene općim sustavom**

Ovo obuhvaća sve struke koje ne mogu koristiti jedan od dva sustava za automatsko priznavanje opisana u točkama **B.2** i **B.3**.

#### **49) Kako se procjenjuje Vaš zahtjev?**

Nadležno tijelo odgovorno za provjeru Vaše kvalifikacije prvo će provjeriti jeste li ju stekli u državi članici koja regulira zvanje za koje ste tražili priznavanje Vaše kvalifikacije. Ako država članica u kojoj ste stekli svoju kvalifikaciju ne regulira ovu profesiju i ako ne regulira ni pripremno obrazovanje za ovu profesiju, nadležno tijelo ima pravo tražiti od Vas da dokažete da ste se bavili tom profesijom najmanje dvije godine tijekom posljednjih deset godina (vidite pitanja 9 i 12). Ako ne možete pribaviti ovakav dokaz ili ako nemate takvo stručno iskustvo, nadležno tijelo ima pravo ne primjenjivati pravila iz Direktive 2005/36/EZ na Vaš zahtjev za priznavanje.

Ako ste stekli kvalifikaciju u trećoj zemlji, nadležno tijelo će provjeriti jeste li se stvarno bavili predmetnom profesijom najmanje tri godine u državi članici koja je prvobitno priznala Vašu kvalifikaciju. Ovo profesionalno iskustvo treba potvrditi certifikatom koji izdaje ta država članica. Jedino možete imati koristi od Direktive pod tim uvjetom.

2) Nadležno tijelo će zatim provjeriti stupanj Vaše kvalifikacije obzirom na kriterije postavljene u Direktivi. Direktiva 2005/36/EZ (članak 11.) dijeli stručne kvalifikacije na 5 stupnjeva: a, b, c, d, e, ovisno o trajanju i razini obrazovanja kojoj odgovaraju. Stupanj a je najniži, a stupanj 2 je najviši.

Ovom Direktivom uređeno je da nadležno tijelo ne može odbiti priznati Vašu kvalifikaciju (predmet pitanja 50 do 52) ako je uvrštena u isti stupanj kao i kvalifikacija koja se zahtjeva na nacionalnoj razini ili kao jedan stupanj ispod toga.

*Na primjer: Stručna kvalifikacija tražena u državi članici domaćinu je klasificirana kao stupanj c; ako je Vaša stručna kvalifikacija klasificirana kao stupanj c ili stupanj b, Direktiva se primjenjuje. S druge strane, ako je Vaša kvalifikacija svrstana u stupanj a, Direktiva se ne primjenjuje jer je razlika u stupnjevima između Vaše kvalifikacije i kvalifikacije u državi članici domaćinu prevelika.*

Međutim, postoji iznimka od ovog načela ako se stručna kvalifikacija koju traži država članica domaćin dodjeljuje nakon četverogodišnjeg obrazovnog programa i ako je svrstana u stupanj e. U tom slučaju, nadležno tijelo ne može odbiti priznavanje Vaše kvalifikacije ako je svrstana u stupanj e, d ili c, odnosno do dva stupnja niže.

Možete saznati u koji je stupanj svrstana Vaša kvalifikacija ili koji je stupanj kvalifikacija države članice domaćina tako da pogledate našu bazu podataka na sljedećoj adresi:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en)

Možete također kontaktirati nacionalno kontaktno mjesto na sljedećoj adresi:

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/docs/contact-points/infopoints\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/infopoints_en.pdf)

3) Nadležno tijelo će zatim usporediti Vašu izobrazbu s nacionalnom izobrazbom kako bi provjerilo postoje li značajne razlike. Značajne razlike znače velike razlike vezane za predmete koji su nužni za obavljanje profesije.

Ako nadležno tijelo utvrdi značajne razlike između Vaše izobrazbe i nacionalne izobrazbe, tada treba provjeriti mogu li te razlike biti nadoknađene Vašim stručnim iskustvom ili dodatnim usavršavanjem koje ste pohađali. Zato je bitno nadležnom tijelu dostaviti što više informacija u tom pogledu.

Nakon što završi te provjere, nadležno tijelo donijet će odluku koja mora biti propisno potkrijepljena.

## **50) Kakvu odluku može donijeti nadležno tijelo?**

1) Može odlučiti priznati Vašu kvalifikaciju (vidite također pitanje 41).

2) Može odbiti priznati Vašu kvalifikaciju. Međutim, može ju odbiti samo u iznimnim slučajevima. Na primjer, odbijanje bi bilo opravdano kad bi se ispostavilo da profesija za koju ste tražili priznavanje Vaše kvalifikacije nije ista kao ona za koju ste kvalificirani.

S druge strane, odbijanje ne bi bilo opravdano u slučaju da je, na primjer, razlika između Vaše kvalifikacije i kvalifikacije države članice domaćina prevelika, ili u

slučaju da nemate dvije godine traženog stručnog iskustva jer ste stekli svoju kvalifikaciju u državi članici koja ne regulira ili tu profesiju ili pripremno obrazovanje za tu profesiju. U tim slučajevima nadležno tijelo nije obvezno primjenjivati Direktivu, ali je obvezno, temeljem Ugovora o osnivanju EZ-a, usporediti Vašu izobrazbu s nacionalnom izobrazbom, uzimajući u obzir Vaše stručno iskustvo i daljnje usavršavanje. Ako utvrdi razlike, može tražiti od Vas da nadoknadite te razlike, na primjer polaganjem testa, pripravnštvom ili dodatnim programom izobrazbe.

3) Nadležno tijelo može Vas također natjerati da poduzmete dodatne mjere prije nego prizna Vašu kvalifikaciju (vidite također pitanja 51 i 52) u slučaju da je utvrdilo značajne razlike između Vaše izobrazbe i nacionalne izobrazbe koje se ne mogu nadoknaditi Vašim stručnim iskustvom i/ili dodatnom izobrazbom koju ste pohađali.

### **51) Što još može nadležno tijelo tražiti od Vas da učinite?**

Nadležno tijelo može Vas obvezati da se podvrgnete provjeri sposobnosti ili završite pripravnšтво radi prilagodbe u maksimalnom trajanju od tri godine.

### **52) Ako ste obvezni završiti adaptacijsko stažiranje ili se podvrgnuti provjeri sposobnosti, bira li tijelo između tih opcija?**

U načelu, ne. Vi sami birate između provjere sposobnosti i pripravnštva radi prilagodbe. Međutim, postoje odstupanja od tog načela u sljedećim slučajevima:

- za pravne struke,

- za struke za koje su uvjeti osposobljavanja usklađeni, ali koje nemaju pravo na automatsko priznavanje, osim specijaliziranih medicinskih sestara (vidite pitanja 42 do 45),

- za struke iz područja trgovine, industrije ili poduzetništva navedene u Prilogu IV. Direktive 2005/36/EZ koje nemaju pravo na automatsko priznavanje (vidite pitanja 46 do 48) i koji se žele osnovati kao samostalna djelatnost ili poslodavci, ako njihova profesionalna djelatnost pretpostavlja znanje i primjenu specifičnih nacionalnih pravila koji su na snazi, ukoliko se isto traži i od njihovih državljana;

- za sljedeće struke, u sljedećim državama članicama, nadležno tijelo ima pravo nametnuti provjeru sposobnosti:

- Francuska: instruktor skijanja, instruktor ronjenja, instruktor padobranstva, gorski vodič na planinama velike visine, instruktor speleolog;

- Austrija: trener alpskog skijanja, trener skijaškog trčanja, voditelj skijanja, gorski vodič;

- Italija: instruktor skijanja, gorski vodič;

- Njemačka (Bavarska): instruktor skijanja, trener skijaškog trčanja, voditelj skijanja, gorski vodič;

- Belgija: privatni istražitelj.

**53) Kako se možete pripremiti za provjeru sposobnosti ili adaptacijsko stažiranje?**

Što se tiče provjere sposobnosti, nadležno tijelo ili kontaktno mjesto može Vam dati informacije o pripremnim tečajevima koji se nude, popisima preporučene literature i/ili testovima za vježbu (ako postoje).

Što se tiče adaptacijskog stažiranja, nadležno tijelo ili kontaktno mjesto može Vas obavijestiti o naučenome tijekom stažiranja koje je uspješno završeno ili Vam dati popis preporučene literature (ako postoji).

**54) Morate li sami organizirati adaptacijsko stažiranje?**

Država članica domaćin može prenijeti odgovornost za organiziranje adaptacijskog stažiranja na ovlaštene ustanove i/ili nadgledatelje izobrazbe. Nadležno tijelo treba Vam dati popis ustanova/ljudi odgovornih za pripravnštvo za prilagodbu za struku kojom se želite baviti. U što većoj mjeri trebate imati slobodu odabrati nadgledatelja izobrazbe i mjesto gdje će biti provedeno pripravnčko stažiranje radi prilagodbe s ovog popisa.

U svakom slučaju, uvjeti pripravnštva za prilagodbu ne trebaju biti previše restriktivni. Lokacija pripravnštva za prilagodbu ne smije biti na tolikoj geografskoj udaljenosti da predstavlja prepreku.

**55) Što uključuje pripravnštvo za prilagodbu?**

Pripravnštvo za prilagodbu nadzire kvalificirani stručnjak i može sadržavati i dodatnu izobrazbu. Na kraju tog razdoblja ocjenjuje Vas se.

**56) Možete li dobivati plaću tijekom adaptacijskog stažiranja?**

Gdje je to moguće unutar nacionalnih struktura u zemlji domaćinu, možete dobivati plaću tijekom razdoblja prilagodbe. Međutim, to ne predstavlja pravo.

Država članica domaćin određuje pravila za Vas, ali ako je pravilo za pripravnike definirano na nacionalnoj razini, mora se primjenjivati i na Vas.

**57) Što uključuje provjera sposobnosti?**

Jedina svrha provjere sposobnosti treba biti provjera Vašeg stručnog znanja i može obuhvaćati samo predmete koji su nužni za obavljanje profesije za koju su utvrđene značajne razlike. Ti predmeti morali su biti jasno identificirani u odluci koju je donijelo nadležno tijelo; ti predmeti mogu uključivati znanje o strukovnim pravilima koja se primjenjuju na tu profesiju.

Provjera sposobnosti može biti teoretska (na primjer: pismeni ispit) ili praktična (kao što su skijaški test na padinama).

**58) Koliko provjera sposobnosti treba biti organizirano godišnje?**

U načelu, broj provjera sposobnosti treba ovisiti o broju primljenih prijava. Bez obzira na to, najmanje dvije provjere sposobnosti godišnje trebaju biti organizirane. Za sezonske poslove, kao što je posao instruktora skijanja, provjere trebaju biti uglavnom u prvoj polovici sezone.

**59) Možete li ići na provjeru sposobnosti više puta?**

Da, treba Vam biti omogućeno ponovno polaganje testa ako jednom ne zadovoljite. Međutim, država članica domaćin određuje broj puta ponovnog polaganja, uzimajući u obzir pravila koja vrijede na nacionalnoj razini.

**60) U kojem roku nadležno tijelo treba donijeti odluku nakon provjere sposobnosti ili pripravnštva radi prilagodbe?**

Direktivom nije određeno nikakvo posebno razdoblje, ali nadležno tijelo mora donijeti odluku što je ranije moguće.

### **III. TROŠKOVI**

**61) Može li se tražiti od Vas da sudjelujete u troškovima obrade Vašeg zahtjeva?**

Ne može se tražiti od Vas nikakav financijski doprinos ako ste obuhvaćeni izjavom u kontekstu slobode pružanja usluga (vidite točku A.2, pitanje 23). Ustvari, u tom slučaju tijelo države članice domaćina ne mora obraditi Vaš zahtjev.

S druge strane, u drugim slučajima možete morati platiti naknadu za obradu Vašeg zahtjeva. Međutim, taj iznos ne smije premašivati stvarni trošak pružene usluge i mora biti usporediv s naknadom koju plaćaju državljani u sličnim okolnostima.

**62) Može li se tražiti od Vas da financijski sudjelujete u troškovima provjere sposobnosti ili adaptacijskog stažiranja?**

Možete se tražiti da platite iznos organiziranja provjere sposobnosti ili adaptacijskog stažiranja. Međutim, taj iznos ne smije premašivati stvarni trošak pružene usluge i mora biti usporediv s naknadom koju plaćaju državljani u sličnim okolnostima.

### **IV. ŽALBA**

**63) Koja su Vaša prava vezano za podnošenje sudske žalbe?**

U odluci o odbijanju Vašeg zahtjeva (ili obvezivanja da poduzmete dodatne mjere, kao što je provjera sposobnosti ili pripravnost za prilagodbu) moraju biti navedeni razlozi odbijanja. Ako nisu, imate pravo tražiti od nadležnog tijela da Vas obavijesti o svojim razlozima. Ako ne budete obaviješteni o razlozima - ili ako ih želite osporiti - imate pravo uložiti žalbu na sudu u državi članici domaćinu da provjerite je li odluka u skladu s pravom Zajednice.

Prema pravilima o poslovnom nastanu (vidite točku **II.**), možete također podnijeti žalbu ako se odluka ne donese unutar propisanog roka. U stvari, nemate se pravo baviti Vašom profesijom na teritoriju države članice domaćina dok ne bude donesena nekakva odluka. Međutim, prema pravilima o slobodi pružanja usluga (vidite **točku I.**), nije potrebno podnositi žalbu ako odluka ne bude donesena u pripisanom roku, jer imate pravo pružati uslugu.

U nekim državama članicama možete također uložiti upravnu žalbu. Kontaktno mjesto može Vam dati sve bitne informacije o pravnim putovima žalbe koji postoje na nacionalnoj razini:  
[http://ec.europa.eu/internal\\_market/qualifications/docs/contact-points/infopoints\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/infopoints_en.pdf)

## **V. JEZIČNI UVJETI**

### **64) Može li se zahtijevati da znate jezik države članice domaćina?**

Država članica domaćin može tražiti od Vas da znate njezin jezik ako je to opravdano zbog prirode profesije kojom se želite baviti. U svakom slučaju, jezični uvjeti ne mogu biti stroži od onoga što je objektivno potrebno za bavljenje konkretnom profesijom (vokabular, usmeno i/ili pismeno izražavanje, aktivno i/ili pasivno).

Također treba upamtiti da će, bez obzira o kojoj se reguliranoj profesiji radi, Vaš zahtjev biti obrađen na (jednom od) službenih jezika države članice domaćina i da će provjera sposobnosti koju morate polagati (vidite pitanja 51 i 52) također biti na tom jeziku.

Procedura priznavanja Vaše kvalifikacije i testiranje Vaših jezičnih vještina dvije su odvojene procedure. Priznavanje Vaše stručne kvalifikacije ne može biti uskraćeno ili odgođeno zbog toga što ne posjedujete odgovarajuće jezične vještine.

Međutim, postoji iznimka od tog pravila ako su jezične vještine dio kvalifikacije (*na primjer, za logopeda, profesora koji predaje jezik zemlje domaćina*).

### **65) Može li sustavno biti nametnuta jezična provjera?**

Država članica domaćin ne može Vas sustavno tjerati da polazete jezične provjere. Svaki od sljedećih dokumenata predstavlja dovoljan dokaz jezičnih sposobnosti:

- kopija kvalifikacije stečene na jeziku države članice domaćina;

- kopija kvalifikacije koja potvrđuje poznavanje jezika države članice domaćina (na primjer, sveučilišna diploma, kvalifikacija gospodarske komore, kvalifikacije koje dodjeljuju priznate jezične institucije kao što su Goethe Institut itd.);

- dokaz o prethodnom stručnom iskustvu na teritoriju države članice domaćina;

Ako ne možete priložiti jedan od tih dokumenata, može se tražiti od Vas da idete na razgovor ili test (usmeni i/ili pismeni).

## VI. KOME SE OBRATITI U SLUČAJU PROBLEMA

### 66) Tko Vam može pomoći na nacionalnoj razini?

1) Možete kontaktirati Vaše nacionalno **kontaktno mjesto** ako naidete na poteškoće prilikom priznavanja Vaše stručne kvalifikacije.

2) Možete također kontaktirati **Citizens Signpost Service** (savjetodavnu službu za građane, CSS).

Ovu uslugu pruža tim **neovisnih pravnih stručnjaka** koji daju besplatne i individualne savjete o Vašim pravima koja imate kao europski građanin. Odgovori se dostavljaju na Vašem jeziku i to **u roku od tjedan dana** od Vašeg zahtjeva.

Više informacija o ovoj usluzi možete naći na sljedećoj web adresi:  
[http://ec.europa.eu/citizensrights/front\\_end/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/citizensrights/front_end/index_en.htm)

Možete se također žaliti kod mreže **SOLVIT**.

SOLVIT je on-line mreža za rješavanje problema: države članice EU-a surađuju putem ovog sredstva pri pronalaženju pragmatičnog rješenja za probleme koji proizlaze iz loše primjene zakonodavstva o unutarnjem tržištu od strane državnih tijela. Postoji SOLVIT centar u svakoj državi članici EU-a (kao i u Norveškoj, na Islandu i u Lihtenštajnu). Ti centri su dio nacionalne uprave i trude se pronaći prava rješenja za stvarne probleme u kratkom roku od deset tjedana. SOLVIT-ove usluge su besplatne. Bez obzira na to, uzmite u obzir da se rokovi za žalbe na nacionalnoj razini ne produžavaju ako podnosite žalbu SOLVIT-u. S druge strane, ako odlučite predati žalbu na nacionalnoj razini, više se ne možete žaliti kod SOLVIT-a.

Informacije o SOLVIT-u možete naći na sljedećoj web adresi:

[http://ec.europa.eu/solvit/site/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/solvit/site/index_en.htm)